

Palestina 1917 - 2021

SAMMANFATTNING

Efter decennier under brittisk administration vilket skapat motsättningar och våldsamma uppror, utropade FN 1948 staten Israel med påföljd att hundratusentals palestinier flydde eller fördrevs från sina hem. Merparten palestinier hamnade i flyktingläger utomlands, på Västbanken eller Gazaremsan, områden som ockuperades av Israel 1967. Palestinska ledare accepterade på 1990-talet Israels existens och palestinskt självstyre inrättades, men fredsprocessen misslyckades. Självstyret utövas idag med begränsningar och präglas av intern palestinsk osämja, samtidigt som Israel stärker sitt grepp om ockuperade områden. De flesta länder i omvärlden vill se en tvåstatslösning: en palestinsk stat vid sidan av den israeliska men inga fredsförhandlingar har till idag lyckats bidra till en hållbar fred.

TIDSLINJE

1917 - 1947: Det Brittiska mandatet

Palestina var ett av de tidigare osmanska rikets territorier som placerades under brittisk administration av Nationernas förbund år 1922. Alla dessa territorier blev så småningom helt oberoende stater, utom Palestina, där det brittiska mandatet förutom "administrativt bistånd och rådgivning" införlivade "Balfour-deklarationen" från 1917, som uttryckte stöd för "inrättandet av ett nationellt hem för det judiska folket i Palestina". Under mandatet, från 1922 till 1947, invandrade en stor mängd judiar, främst från Östeuropa, antalet ökade markant under 1930-talet då judar förföljdes av nazister. Arabiska krav på självständighet och motstånd mot invandring ledde till ett uppror 1937, följt av fortsatt terrorism och våld från båda sidor. Storbritannien övervägde olika lösningar för att skapa självständighet i ett land som härjats av våld. 1947 överlämnade Storbritannien Palestina "problemet" till FN.

1947 - 1977: Delningsplanen, 1948, 1967, 1973 krig, obestridliga rättigheter

Efter att ha utforskat olika alternativ föreslog FN att man skulle avsluta mandatet och dela upp Palestina i två oberoende stater, en palestinsk-arabisk och en judisk, med Jerusalem internationaliserat (resolution 181 (II) från 1947). En av de två planerade staterna förklarade sitt oberoende som Israel och i kriget 1948 med angränsande arabstater utvidgades det till 77 procent av mandatområdet Palestina, inklusive större delen av Jerusalem. Över hälften av den palestinsk-arabiska befolkningen flydde eller utvisades. Jordanien och Egypten kontrollerade resten av territoriet som enligt resolution 181 tilldelades arabstaten. I kriget 1967 ockuperade Israel dessa territorier (Gazaremsan och Västbanken) inklusive Östra Jerusalem, som därefter annekterades av Israel. Kriget ledde till en andra förflyttning av palestinier, uppskattat till en halv miljon. Säkerhetsrådet formulerade i resolution 242 principerna för en rättvis och varaktig fred, inklusive ett israeliskt tillbakadragande från

territorier ockuperade i konflikten, en rättvis lösning på flyktingproblemet och upphörandet av alla påståenden eller former av krigföring. 1973 års fientligheter följdes av säkerhetsrådets resolution 338, som bland annat krävde fredsförhandlingar mellan berörda parter. År 1974 bekräftade generalförsamlingen det palestinska folkets obestridliga rätt till självbestämmande, nationellt oberoende, suveränitet och återvändande. Året därpå inrättade generalförsamlingen kommittén för utövandet av det palestinska folkets ostridbara rättigheter och tilldelade PLO observatörsstatus Församlingen och vid FN-konferenser.

1977 - 1990: Libanon, ICQP, Första Intifadan

I juni 1982 invaderade Israel Libanon med den officiella avsikten att eliminera PLO. Ett eldupphör utfärdades. PLO-trupper drog sig tillbaka från Beirut och förflyttades till grannländerna. Trots säkerhetsgarantierna för palestinska flyktingar som efterlämnats ägde en stor massakern rum i Sabra- och Shatila-lägren. I september 1983 antog Internationella konferensen om Palestinafrågan (ICQP) följande principer: behovet av att motsätta sig israeliska bosättningar och israeliska åtgärder för att förändra Jerusalem's status, alla stater i regionen till existens inom säker och internationell nivå erkända gränser och planen att uppnå det palestinska folkets legitima, ostridbara rättigheter. 1987 inleddes ett massuppror mot den israeliska ockupationen i det ockuperade palestinska territoriet vilket benämns som den "Första Intifadan". Metoder som användes av de israeliska styrkorna resulterade i massskador och ett stort antal dödade bland den civila palestinska befolkningen. 1988 utropade Palestinas nationella råd i Alger att staten Palestina skulle inrättas.

1990-talets fredsprocesser

1991 kallades det till fredskonferens i Madrid, med syftet att uppnå en fredlig uppgörelse genom direkta förhandlingar i två delar: ett mellan Israel och arabstaterna, och ett annat mellan Israel och palestinierna, baserat på säkerhetsrådets resolutioner 242 (1967) och 338 (1973). De båda förhandlingarna skulle fokusera på regionomfattande frågor som miljö, vapenkontroll, flyktingar, vatten och ekonomi. En rad efterföljande förhandlingar kulminerade i det ömsesidiga erkännandet mellan Israels regering och PLO, det palestinska folkets företrädare och undertecknandet 1993 av "Principförklaringen om interimistiska självstyrande arrangemang", även kallat DOP ("Declaration of Principles on Interim Self-Government Arrangements") eller "Oslo Avtalet". Liksom de efterföljande genomförandeöverenskommelserna, som ledde till att israeliska styrkor delvis drog sig tillbaka, valet till Palestinska rådet och palestinska myndighetens ordförandeskap, delvis frigivning av fångar och inrättandet av en fungerande administration i områdena under palestinskt självstyre. FN:s engagemang har varit väsentligt både för att upprätthålla internationell legitimitet, vid mobilisering och utdelning av internationellt bistånd. Oslo avtalet skjöt upp vissa frågor till efterföljande permanenta statusförhandlingar, som hölls år 2000 på Camp David och 2001 i Taba, men visade sig vara för otydliga och bar inte frukt.

2000-nutid: Andra intifadan, separationsmuren, förslag om tvåstatslösning

Besöket av Ariel Sharon från Likud till Al-Haram Al-Sharif (Tempelberget) i Jerusalem år 2000 följdes av den andra intifadan. Israel påbörjade byggandet av en västseparationsmur, mestadels belägen inom det ockuperade palestinska territoriet, som dömdes olagligt av

Internationella domstolen. År 2002 bekräftade FN:s säkerhetsråd en vision om två stater, Israel och Palestina. År 2002 antog Arabförbundet "Arab Peace Initiative". År 2003 släppte kvartetten (USA, EU, Ryssland och FN) ett förslag till en tvåstatslösning och samma år slöts ett inofficiellt fredsavtal mellan framstående israeler och palestinier i Genève. 2005 drog Israel tillbaka sina nybyggare och trupper från Gaza samtidigt som de behöll kontrollen över dess gränser, kustområde och luftrum. Efter det palestinska lagstiftningsval 2006 betingade kvartetten biståndet till PA på sitt engagemang för icke-våld, erkännande av Israel och godkännande av tidigare avtal. Efter ett väpnat övertagande av Gaza av Hamas 2007 införde Israel en blockad. Annapolis-processen 2007-2008 gav inte ett permanent statusavtal. Eskalerande raketeld och luftangrepp i slutet av 2008 kulminerade i den Israeliska markoperation "Cast Lead" i Gaza. FN:s säkerhetsråd antog därmed resolution 1860. Brott mot internationell lag under Gazakonflikten utreddes av FN ("Goldstone-rapporten"). PA-programmet från 2009 för att bygga statliga institutioner fick stort internationellt stöd. En ny förhandlingsrunda 2010 bröt ut efter att det israeliska bosättningsmoratoriet löpte ut. År 2011 lämnade president Mahmoud Abbas in Palestinas ansökan om medlemskap i FN. UNESCO erkände Palestina som medlem. Försiktiga israelisk-palestinska samtal hölls i början av 2012 i Amman. I november avslutades ytterligare en våldscykel mellan Israel och Gaza med ett egyptiskt förmedlat eldupphör. Den 29 november 2012 beviljades Palestina observatörsstat som icke-medlem i FN. Generalförsamlingen utropade 2014 till ett internationellt år för solidaritet med det palestinska folket. En ny förhandlingsrunda som inleddes 2013 avbröts av Israel i april 2014 efter tillkännagivandet av en palestinsk nationell konsensusregering. Ytterligare en kamprunda mellan Israel och Gaza ägde rum i juli-augusti 2014. 2016 antog säkerhetsrådet resolution 2334 om bosättningar.

Källa: United Nations The Question of Palestine <https://www.un.org/unispal/history/>

SEPARATIONSMUREN

I juni 2002 beslutade det israeliska kabinettet att bygga en separationsmur. Målet var att hindra palestinier utan tillstånd att komma in i Israel från Västbanken. Men etableringen av muren var också avsedd att tjäna andra, inofficiella mål. En nyckelfaktor för att fastställa murens rutt var platserna för planerade bosättningar och lade därmed grunden för de facto annektering av de flesta bosättningarna och mycket av dess yta som var ämnad för framtida expansion. Muren blev därmed ett starkt politiskt instrument för att främja Israels planer för annektering. Det har bidragit till israeliskt övertagande av nästan 10% av Västbanken, för att minimera antalet palestinier som bor i gränsområdet mellan muren och "den gröna linjen" (gränsen mellan Israeliskt territorium och Västbanken), och påför också säkerhetsrisker för palestinska samhällen öster om muren som i själva verket avskärmar dem från deras egen mark.

Källa: Bt'Selem Separation Barrier https://www.btselem.org/separation_barrier

---

ZONERNA

I Osloavtalen delades Västbanken in i områdena A, B och C. Område A utgör ca 18 % av området. Där har Palestina administrativ kontroll och ansvarar också för säkerheten. I område B, ca 20 %, har Palestina administrativ kontroll medan Israel ansvarar för säkerheten. Område C utgör 62 % av landytan och detta område betraktar Israel som sitt. Området ska uppfylla deras behov av militär träning, ekonomiska intressen och utveckling av området. Utvecklingen sker inte på ett för palestinier gynnsamt sätt.

I område C måste man få tillstånd från israeliska myndigheter för byggnationer. Tillstånd ges mycket sällan eftersom man från Israels håll ignorerar palestinska intressen. Bostäder byggs därför ofta utan bygglov och de riskerar att demoleras, vilket strider mot fjärde Genèvekonventionens skydd av egendom på ockuperat territorium.

Enligt FNs organ Offices for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) har 6 080 byggnader demolerats och närmre 9 500 palestinier tvångsflyttats sedan 2009. Förevändningar för demoleringar är

1. påstådda olagliga konstruktioner,
2. som straff
3. för påstådda militära syften.

Enligt OCHA ökar israeliskt agerande risken för att palestinier tvingas flytta. Särskilt stor är risken för personer i beduin- och herdesamhällen

Kartor över området visar att bosättningarna har gjort att området är upphackat. Det kan liknas vid en schweizerost. Palestinier har inte tillträde till stora delar av Västbanken. Naturresurser överutnyttjas och Israel begränsar vattentillgången. Majoriteten av palestinska samhällen i C-området är inte bristfälligt anslutna till vattenledningsnätet.

Tillgången till sjukvård är begränsad på Västbanken och viss vård saknas helt.